שא א מיי' פ"ה מהל' מכירה הל"י סמג עשין פג טוש"ע חו"מ [סי' קלה סעי' כ] וסי' רג סעי' ג

שב ב מיי' שם פ"ג הל"ג סמג שם טוש"ע שם סי' קלח סעי' ג:

שג ג ד מיי' פ"ט מהל' מכירה [הל"ח] והל"ב:

מוסף רש"י

פירות לא עבדי חליפין. כל דבר שאינו כלי ואפילו שוה הרבה (ב"מ מז:). שם נתן מנחה בתורת חליפין כמו סודר לקנות בהן שדה או שום דבר בחליפין, לפי קנו, והלי כל דבר מפרש ליה להכל נקנה במעמד (לעיל ח.). **דבר תורה מעות קונות.** מכיון שנתן מעות למוכר אין לחד מסס יכול לחזור, דגמרינן מהקדש לכתפיו ונתן לכתף וקם לו (חולין פג.). קל ומחמר לגוזח מן הסדיוט (ערובין פא:). ומשיכה לא קנה (בכורות יג:). **שמא יאמר לו נשתפו חיטיך בעליה.** שנתת לי מעות עליהן הלכך מוקמינן לה בדאמת מוכר כי היכי דלימסר נפשיה עליהו ויטרח לגלוליהו (ערובין פא:). **לפי** מוקמת לה לפירי בחמריות לוקח מפני מעות, לי מתרמי לוקח בנית המוכר שהפירות שם לפי טרח לגלוליהו, לפי שהם מוסף ממני לה לגיתיה (חולין פג. ובבע"ז ב"מ מז:). **אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט.** ולא מצי למיהדר כלומי מפירתו להדיוט (תמורה כט:). כלכתיב [ויקרא כז יד] ואיש כי יקדיש [וגו'] מוסף שפיוך תשמור [וגו'] [דברים כג כד] (רשב"ם ב"ב קלב:). **בית זה.** הקדש לנדר הבית וקדושת דמים הס (חולין קלט.).

תום' ר"י הזקן

מטבע. שלוה מטבע ולוה פרה. מאי כיצד. ה"ג כיצד המחליף בשר שור בפרה או בשר חמור בשור. ג) אי נמי (או) בשר חמור בשור, דבשר מקריא פירי ו) ולא בהמה בחייה מקריא פירי ונעשית חליפין, כדתנן בהדיא (ב"מ ק, א) המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחה וילדה זה אומר ברשותי ילדה וזה אומר ברשותי ילדה. מדבקט גבי פרה מחליף וגבי שפחה מכר אלמא בהמה בחייה נעשית חליפין. [ד]אפילו לרב נחמן נעל לאו דוקא אלא להוציא כל דבר שאין עושה בו מלאכתו כגון פירות, ומטבע היינו טעמא דלא עביד חליפין, משום דדעתיה אצורתא וצורתא עבידא דבטלא שהמלכות פוסלתה. ור"ש כתב [בב"מ מו, ב ד"ה הכי, עיי"ש] ה"ג כיצד החליף שור בפרה, ול"ג בשר שור דלרב נחמן נעל דוקא כלומר (בהמה ולא כלי) [כלי ולא בהמה] ולא פירות. ולא נהירא דהא אמרינן בפרק הזהב (ב"מ מז, א) כמאן כתבינן וקנינא במנא דכשר למקניא ביה, במנא לאפוקי מדרב ששת, ביה אמר רב פפא למעוטי מטבע, ולדברי ר"ש הואיל ואפיקנא מדרב ששת דאמר פירי עבדי חליפין מטבע נמי בכלל. ועוד אמאי לא אמר למעוטי בהמה. ולדברי ר"ש ודאי מתני' בהמחליף פרה בחמור מתוקמא שהחליף דמי שור בפרה* כי היכי דאמר ויש דמים שהם כחליפין אמאי לא אותיב מינה לרב נחמן דפשטא דמתני' לא משמע הכי. והעיקר מה שפירשנו. וכן פירשו הר"ם [מכירה פ"ה ה"ו, עיי"ש] והרי"ף. הניחא. למאי דקס"ד מעיקרא דאוקימנא למתני' דה"ק החליף בשר שור בפרה קא מותיב, אבל לשנויא דרב יהודה לא קשיא דשור ופרה תנן, ואפילו רב נחמן [דס"ל] דפירי לא עבדי חליפין בבהמה בחייה [מודה] כדכתיבנא. ור"ש פירש דאף לרב יהודה קא מותיב לרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין ה"ה לבהמה [ומחוורתא] כדכתיבנא. וא"ת לפי' דילן לישני השתא לרב נחמן דה"ק ומטלטלין נמי עבדי חליפין כיצד החליף שור בפרה. וי"ל דלהא לא איצטריך דהואיל וס"ד דמטבע נעשה חליפין כ"ש בהמה אלא דעדיפא מינה אשמעינן שיש מטבע ניתן בתורת דמים ולא בתורת חליפין שהוא קונה. **כיצד החליף דמי שור.** שמכר לו שור ונעשה הדמים חוב אצלו כשמשך השור אמר לו לוקח פרה יש לי קבל אותה בדמי השור קנה הפרה בכל מקום שהיא כיון שאמר הן, דמילתא דלא שכיח היא כדמפרש. **מעות קונות.** דעת הר"ם [שם פ"ו ה"ד] לא שנא מעות בעין או מעות הלואה כמו שכתבנו בהאיש מקדש [מז, א ד"ה במכר]. איכא מאן דאמר דוקא מעות בעין קונות שהרי ט) עבד עברי נקנה בכסף ואם גופו קנוי בכסף

*נראה דצ"ל דמי פרה בחמור ועי' תוס' כאן סוד"ה ה"ק במש"כ ומיהו מצינן למדחי וכו' (ד"ו).

כלי פירי קרי ליה לענין חליפין ומשום דפירי שכיחי נקט פירי ולא ממרינן נעל דוקא כיצד החליף שור בפרה פי' בשר שור בפרה וכ"ש שור חי דשכיח טפי ודמי לכלי שמשתמשים בו הניחא לרב ששת דאמר פירי עבדי חליפין אימא לתרוצי כולה מתניתין בין למאי דסליק מדעתין מעיקרא בין למאי דתרצינן כל הניסוס אלא לר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין מאי איכא למימר ה"ק יש דמים שהן כחליפין כיצד החליף דמי שור בפרה או דמי חמור בשור מ"ט סבר לה כר' יוחנן דאמר דברה תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת אלא אי סבר לה כר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין ומטבע לא קני במאי מוקי לה על כרחך כרב ששת ס"ל: **מתני'** רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **גמ'** ת"ר כיצד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן מעות בבהמה אפי' בהמה בסוף העולם קנה ובהדיוט לא קנה עד שימשוך כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט האומר שור זה עולה בית זה הקדש אפי' בסוף העולם קנה בהדיוט לא קנה עד כיון שזכה זו'. אם נתנו בתורת חליפין נקנו חליפין לגוקח במשיכה שמשך בעל המקח את זה ואמעטינן ט) דתורת חליפין במטלטלין ולמימר דלמא מטבע אתא לאמעטינן כו' מאי כיצד ה"ל למימר כיצד החליף מעות בפרה ומאי ק"ק וכו' אלא לרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין ומטבע לא קני ומאי ק"ק וכו' דילמא מטבע אתא לאמעטינן ונקט בריש מטבע והדר לאמעטינן שאר מטלטלי ופירי נמי כו' כל מידי דלא הוי כלי פירי קרי ליה לענין חליפין ומשום דפירי שכיחי נקט פירי: **עבדי חליפין.** עושין תורת חליפין ולא ממרינן נעל דוקא: **הניחא נמי שור.** וכ"ש שור חי ט) דעליך טפי דדמי לכלי שמשתמשין בו: **הניחא נמי ששת.** ליכא למתרוצי למתניתין בין למאי דס"ד מעיקרא בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **אלא נ"נ.** למאי כיצד למאי דס"ד מעיקרא ולמאי למוקימנא דמתניתין בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **מתני' רשות הגבוה בכסף.** כגון מתנה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת אלא אי סבר לה כר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין ומטבע לא קני במאי מוקי לה על כרחך כרב ששת ס"ל: **מתני'** רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **גמ'** ת"ר כיצד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן מעות בבהמה אפי' בהמה בסוף העולם קנה ובהדיוט לא קנה עד שימשוך כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט האומר שור זה עולה בית זה הקדש אפי' בסוף העולם קנה בהדיוט לא קנה עד כיון שזכה זו'. אם נתנו בתורת חליפין נקנו חליפין לגוקח במשיכה שמשך בעל המקח את זה ואמעטינן ט) דתורת חליפין במטלטלין ולמימר דלמא מטבע אתא לאמעטינן כו' מאי כיצד ה"ל למימר כיצד החליף מעות בפרה ומאי ק"ק וכו' אלא לרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין ומטבע לא קני ומאי ק"ק וכו' דילמא מטבע אתא לאמעטינן ונקט בריש מטבע והדר לאמעטינן שאר מטלטלי ופירי נמי כו' כל מידי דלא הוי כלי פירי קרי ליה לענין חליפין ומשום דפירי שכיחי נקט פירי: **עבדי חליפין.** עושין תורת חליפין ולא ממרינן נעל דוקא: **הניחא נמי שור.** וכ"ש שור חי ט) דעליך טפי דדמי לכלי שמשתמשין בו: **הניחא נמי ששת.** ליכא למתרוצי למתניתין בין למאי דס"ד מעיקרא בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **אלא נ"נ.** למאי כיצד למאי דס"ד מעיקרא ולמאי למוקימנא דמתניתין בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **מתני' רשות הגבוה בכסף.** כגון מתנה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת אלא אי סבר לה כר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין ומטבע לא קני במאי מוקי לה על כרחך כרב ששת ס"ל: **מתני'** רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **גמ'** ת"ר כיצד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן מעות בבהמה אפי' בהמה בסוף העולם קנה ובהדיוט לא קנה עד שימשוך כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט האומר שור זה עולה בית זה הקדש אפי' בסוף העולם קנה בהדיוט לא קנה עד

כיון שזכה זה נתחייב בחליפין ט) דיקא נמי דקתני כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור ש"מ ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דמטבע נעשה חליפין מאי כיצד ה"ק ט) פירות נמי עבדי חליפין כיצד החליף בשר שור בפרה או בשר חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב בחליפין נקט פירי: **ופירי נמי** תורת חליפין ולא ממרינן נעל דוקא: **הניחא נ"נ שור.** וכ"ש שור חי ט) דעליך טפי דדמי לכלי שמשתמשין בו: **הניחא נ"נ ששת.** ליכא למתרוצי למתניתין בין למאי דס"ד מעיקרא בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **אלא נ"נ.** דתניא ט) דברי תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת אלא אי סבר לה כר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין ומטבע לא קני במאי מוקי לה על כרחך כרב ששת ס"ל: **מתני'** רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **גמ'** ת"ר כיצד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן מעות בבהמה אפי' בהמה בסוף העולם קנה ובהדיוט לא קנה עד שימשוך כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט האומר שור זה עולה בית זה הקדש אפי' בסוף העולם קנה בהדיוט לא קנה עד כיון שזכה זו'. אם נתנו בתורת חליפין נקנו חליפין לגוקח במשיכה שמשך בעל המקח את זה ואמעטינן ט) דתורת חליפין במטלטלין ולמימר דלמא מטבע אתא לאמעטינן כו' מאי כיצד ה"ל למימר כיצד החליף מעות בפרה ומאי ק"ק וכו' אלא לרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין ומטבע לא קני ומאי ק"ק וכו' דילמא מטבע אתא לאמעטינן ונקט בריש מטבע והדר לאמעטינן שאר מטלטלי ופירי נמי כו' כל מידי דלא הוי כלי פירי קרי ליה לענין חליפין ומשום דפירי שכיחי נקט פירי: **עבדי חליפין.** עושין תורת חליפין ולא ממרינן נעל דוקא: **הניחא נמי שור.** וכ"ש שור חי ט) דעליך טפי דדמי לכלי שמשתמשין בו: **הניחא נמי ששת.** ליכא למתרוצי למתניתין בין למאי דס"ד מעיקרא בין למאי דתרצינן כל הניסוס: **אלא נ"נ.** דתניא ט) דברי תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת אלא אי סבר לה כר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין ומטבע לא קני במאי מוקי לה על כרחך כרב ששת ס"ל: **מתני'** רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **גמ'** ת"ר כיצד רשות הגבוה בכסף גיזבר שנתן מעות בבהמה אפי' בהמה בסוף העולם קנה ובהדיוט לא קנה עד שימשוך כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט האומר שור זה עולה בית זה הקדש אפי' בסוף העולם קנה בהדיוט לא קנה עד

(ב"מ דף מז.) לממר קרא נעל נעל אין מידי אחריני לא משמע לפעמים דוקא נעל אבל כל דבר אחר אפילו שור חי לא עדיף חליפין ור"ח ור"י מקיימי פי' זה והיינו דפרק הזהב דקאמר ר"נ נעל אין ר"ל כל דדמי לנעל דהיינו כלים שמשתמשים בהם ושור וחמור גופייהו כנעל דמו ועשין חליפין אפי' למ"ד פירי לא עבדי חליפין ומטעם שפירי בקונטרס דלמא הואיל שמשתמשין בו והוי חזי למלוכה[א] והשתא הא דפירין לר"נ דממר פירי לא עבדי חליפין כולה שוור קאי למאי דס"ד מעיקרא כמו שפירי בקונטרס אבל לרב יהודה ממר כל המיסוס אתי שפיר אפילו לרב"נ דממר כיצד החליף שור בפרה ולא בשור בשור ובשור בחמור ולא בחמור בחמור ולא בפרה ולא בשפחה ולא בבית ולא בקרקע דכולהו לא עבדי חליפין ומטבע לא קני ומיהו לרב יהודה ממר כיצד החליף שור בפרה ולא בשור בשור ובשור בחמור ולא בחמור בחמור ולא בפרה ולא בשפחה ולא בבית ולא בקרקע דכולהו עבדי חליפין ומטבע לא קני ומיהו לרב"נ ד